

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Geografii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2014/2015**

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: szkolny

Data: 19 listopada 2014 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron (zadania 1-22) i brudnopis.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
9. Wolno korzystać podczas rozwiązywania zadań z prostego kalkulatora.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **51**

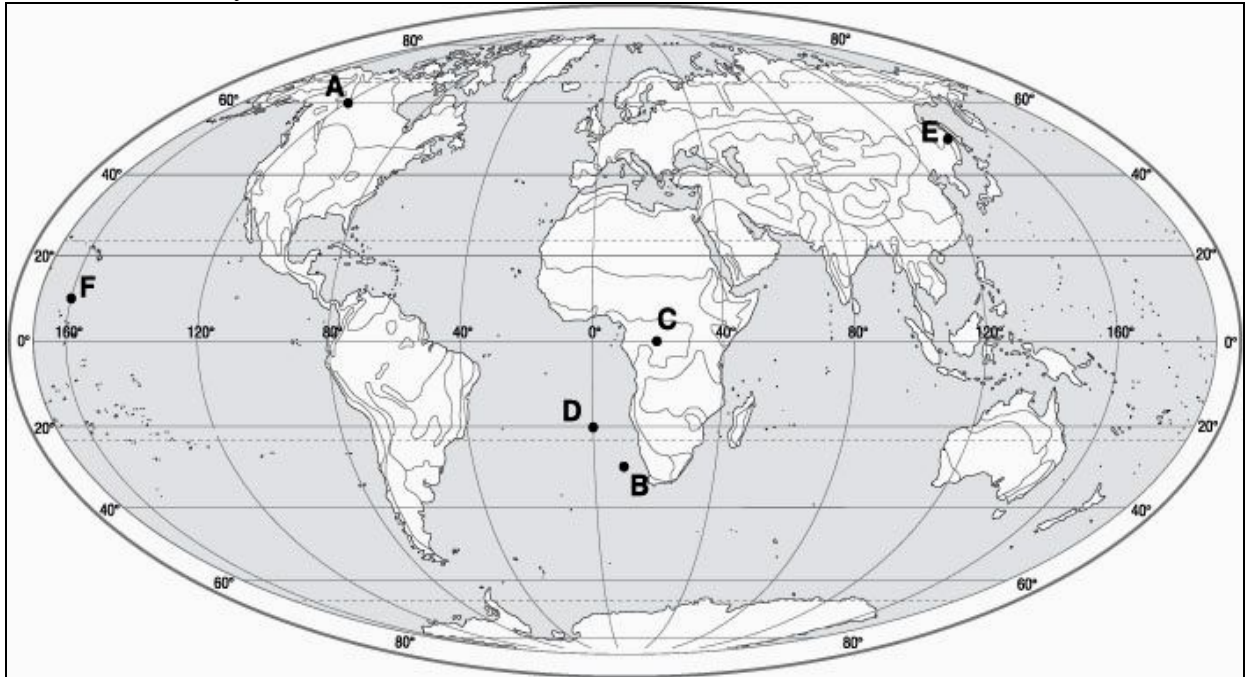
WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	4	4	4	3	2	3	4	3	4	3	3	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																							

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -

Materiał źródłowy do zadań 1, 2, 14, 22.

Zródło: <https://www.nowaera.pl>

skala 1 : 250 000 000

W zadaniach 1 – 6 wskaż prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1. (2 p.)

- a. Która godzina słonecznego czasu miejscowego jest w punkcie F, jeżeli w punkcie D występuje górowanie słońca?
A. 15:20	C. 8:20
B. 1:20	D. 21:20
- b. Która godzina czasu strefowego jest w punkcie D, jeżeli w punkcie A jest 9:25 miejscowej strefy czasowej?
A. 17:00	C. 18:00
B. 17:25	D. 1:25

Zadanie 2. (2 p.)

- a. Odczytaj współrzędne geograficzne punktu oznaczonego na mapie literą C.
A. 20°N; 0°	C. 0°; 20°E
B. 0°; 20°W	D. 20°E; 0°
- b. Wskaż współrzędne geograficzne na antypodach względem punktu B (na drugim końcu średnicy Ziemi).
A. 30°S; 10°E	C. 30°N; 170°E
B. 30°N; 170°W	D. 30°S; 10°W

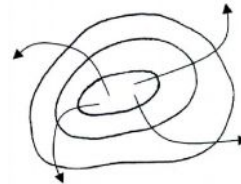
Zadanie 3. (2 p.)

- a. W którym zestawie wszystkie określenia są konsekwencjami ruchu obrotowego Ziemi.
A. Występowanie dni i nocy, strefowość klimatu, odchylenie kierunku pasatów,
B. Występowanie dni i nocy, spłaszczenie biegunowe Ziemi, odchylenie kierunku pasatów,

- C. Zmienna długość dni i nocy, spłaszczenie biegunowe Ziemi, odchylenie kierunku pasatów,
 - D. Pory roku, spłaszczenie biegunowe Ziemi, odchylenie kierunku pasatów.
- b. W którym zestawie wszystkie określenia są następstwami ruchu obiegowego Ziemi.
- A. Pory roku, zmiana miejsc wschodu i zachodu słońca, dni i noce polarne,
 - B. Pływy morskie, zmiana miejsc wschodu i zachodu słońca, dni i noce polarne,
 - C. Pory roku, zmiana czasu wschodu i zachodu słońca, cyrkulacja monsunowa,
 - D. Pory roku, zmiana miejsc wschodu i zachodu słońca, odchylenie kierunku pasatów.

Zadanie 4. (2 p.)

- a. Wskaż prawidłową kolejność pionowego podziału atmosfery ziemskiej w kierunku od skorupy ziemskiej do przestrzeni kosmicznej.
- A. Stratosfera, termosfera, mezosfera,
 - B. Troposfera, termosfera, stratosfera,
 - C. Egzosfera, mezosfera, stratosfera,
 - D. Troposfera, stratosfera, mezosfera.
- b. Wskaż, jaki układ baryczny przedstawia rysunek zamieszczony obok.
- A. Niż na półkuli południowej,
 - B. Wyż na półkuli południowej,
 - C. Niż na półkuli północnej
 - D. Wyż na półkuli północnej.

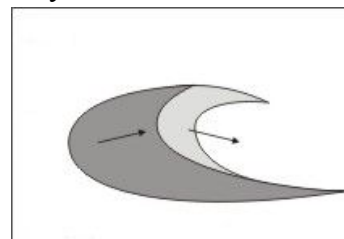
Zadanie 5. (2 p.)

- a. Największym, silnie zasolonym, bezodpływowym jeziorem świata jest:
- A. Bajkał,
 - B. Morze Kaspijskie,
 - C. Tanganika,
 - D. Morze Martwe.
- b. Wskaż, jaki typ wybrzeża morskiego przedstawia rysunek zamieszczony obok.
- A. Fiordowe,
 - B. Szerowe,
 - C. Dalmatyńskie.
 - D. Riasowe.

Zadanie 6. (2 p.)

- a. Skałą metamorficzną, powstałą z przeobrażenia wapienia pod wpływem wysokich temperatur jest:
- A. Bazalt,
 - B. Zlepieniec,
 - C. Gnejs,
 - D. Marmur.
- b. Wskaż, jaki typ wydmy przedstawia rysunek zamieszczony obok.
- A. Barchan,
 - B. Paraboliczna,
 - C. Gwiaździsta.
 - D. Wałowa.

Zadanie 7. (2 p.)

Na mapie w skali 1: 5 000 000 Jezero Wiktorii zajmuje 2752 mm². Oblicz powierzchnię jeziora w terenie, a wynik podaj w kilometrach kwadratowych. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Powierzchnia jeziora: km²

Zadanie 8. (2 p.)

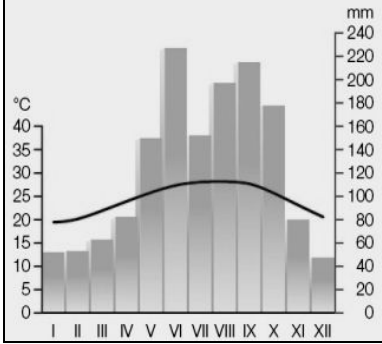
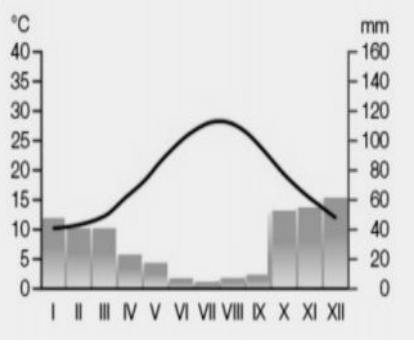
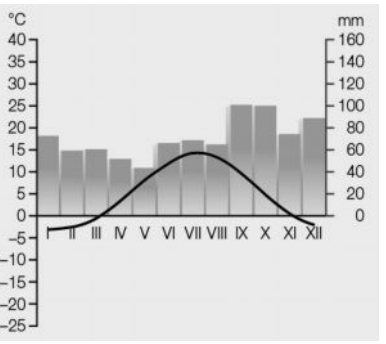
Oblicz długość geograficzną miejsca, w którym jest godzina 14.20 czasu słonecznego, gdy w Poznaniu (52°N, 17°E) Słońce góruje.

Obliczenia:

Wynik.....

Zadanie 9. (2 p.)

Do każdego z wykresów klimatycznych dopisz właściwą nazwę typu klimatu wybierając spośród podanych poniżej.

		
1.	2.	3.

Źródło: www.nowaera.pl/testy

Typy klimatów do wyboru: zwrotnikowy morski, umiarkowany chłodny morski, podzwrotnikowy morski, zwrotnikowy kontynentalny

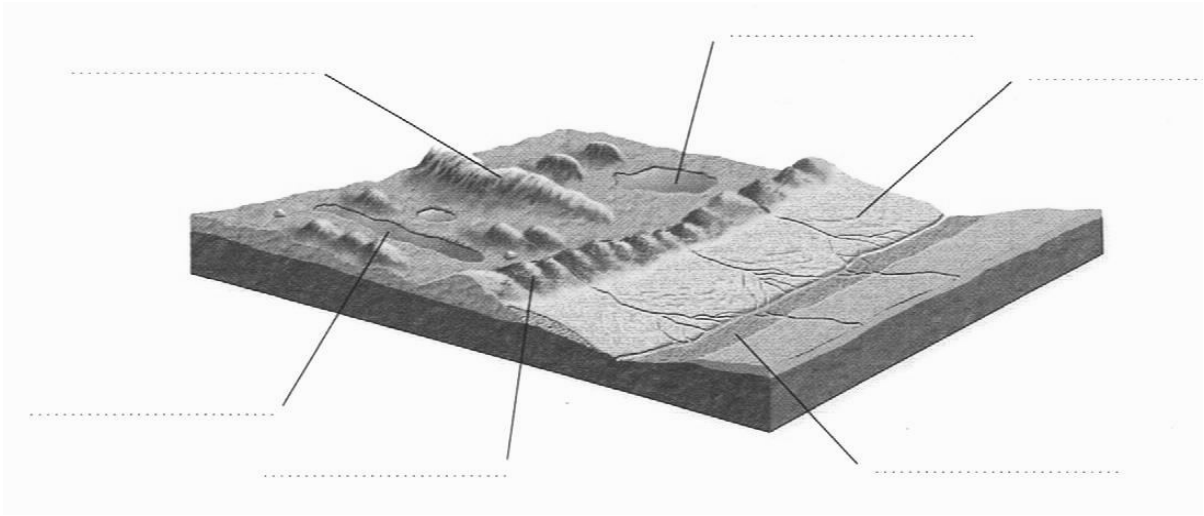
Zadanie 10. (2 p.)

Na podstawie opisu rozpoznaj i wpisz nazwę strefy klimatycznej .

- a. Występują tu amplitudy rocznej temperatur powietrza od 0° do 5°C
- b. Charakteryzuje się występowaniem czterech klimatycznych pór roku
- c. W tej strefie występują najniższe wartości temperatury powietrza
- d. W obrębie tej strefy znajdują się najniższe sumy rocznych opadów

Zadanie 11. (3 p.)

Uzupełnij ilustrację przedstawiającą polodowcową rzeźbę terenu, wpisując w odpowiednie miejsca litery symbolizujące podane terminy : **A-** wzgórze moreny czołowej, **B-** jezioro morenowe, **C-** jezioro rynnowe, **D-** stożek sandrowy, **E-** pradolina, **F** -oz

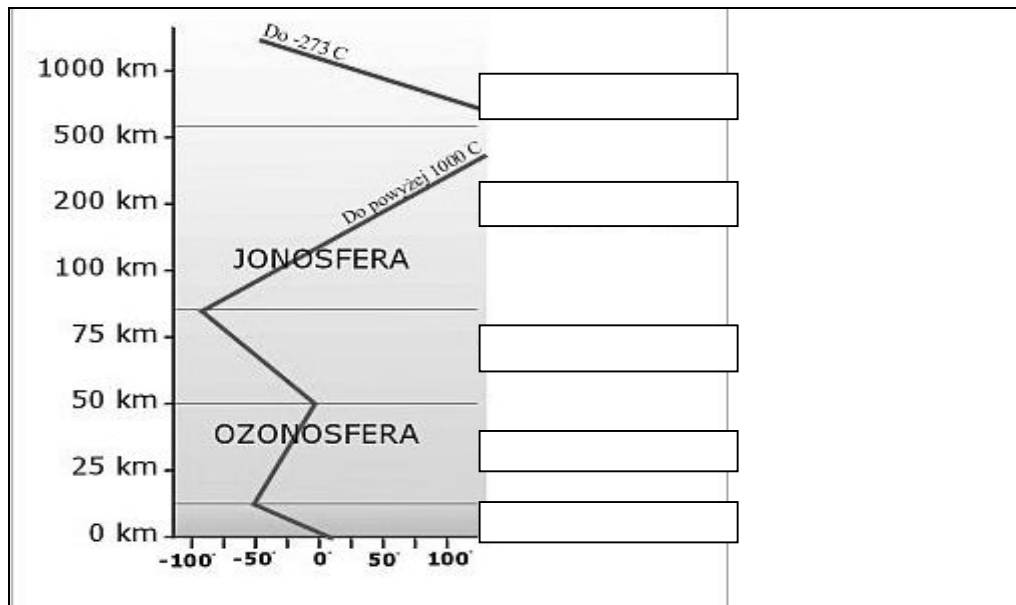

Źródło: J.S. Osikowie, A. Wawrzkowicz 2009, Puls Ziemi. Zeszyt ćwiczeń do klasy pierwszej gimnazjum. Nowa Era

Zadanie 12. (4 p.)

Na podstawie opisu rozpoznaj warstwę atmosfery ziemskiej, zapisz jej nazwę oraz zaznacz na odpowiedniej wysokości na rycinie.

- a. W tej warstwie znajduje się ozonosfera.....
- b. Kształtują się w niej pogoda i klimat, wraz z wysokością wartości temperatury i ciśnienia maleją
- c. W dolnej części tej warstwy (w jonosferze) występują zorze polarne, a temperatura wynosi ponad 1000⁰C.....
- d. W tej warstwie temperatura osiąga wartość poniżej -270⁰C.....

Źródło: http://geografia_liceum.republika.pl/atmosfera.htm

Zadanie 13. (4 p.)

„To nie byłaby dobra wiadomość dla powracających z wakacji, ale służby meteorologiczne na Islandii rzadko kiedy straszą bez powodu. Kłopoty zapowiada wulkan Bárðarbunga położony w samym sercu wyspy. W sobotę ziemia w jego okolicach zadrżała (...) Drzemiący dziś pod największym islandzkim lodowcem Bárðarbunga w przeszłości zapisał się wieloma wybuchami. Ostatni z nich nastąpił w 1794 r. ale ten sprzed 8,5 tys. lat uznawany jest za największą bazaltową erupcję całego holocenu. W ostatnich 10 tys. lat po zboczach Bárðarbunga spłynęło więcej lawy niż z jakiegokolwiek innego wulkanu świata. Jak się tym razem zachowa (...)gdyby erupcja nastąpiła we wtorek, to wiatr poniósłby pyły i dymy w kierunku Wielkiej Brytanii, Irlandii i Francji. Z kolei Dave McGarvie uspokaja, że dziś jesteśmy mądrzejsi o lekcję z 2010 r., gdy wybuch wulkanu Eyjafjallajökull doprowadził do zamknięcia większości tras lotniczych nad Europą. Lepiej potrafimy prognozować rozprzestrzenianie się pyłów i oceniać ich zagrożenie, a więc tym razem nie doszłoby do takiego chaosu.(...) Władze szykują się na najgorsze, zamykają drogi w całym obszarze i mobilizują ratowników.

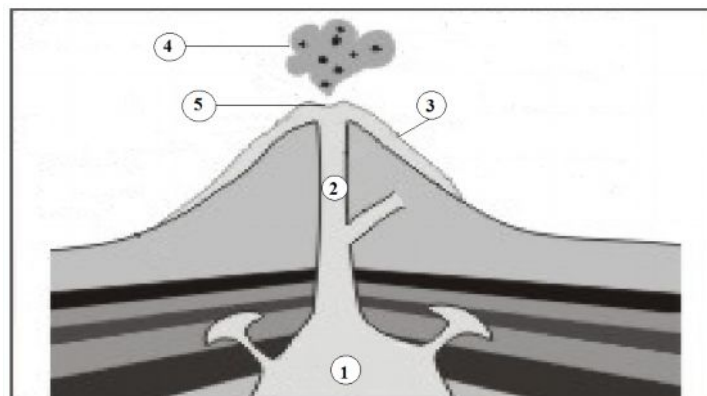
Źródło:http://wyborcza.pl/1,75400,16504729,Budzi_sie_wulkan_na_Islandii_Znowu_sparalizuje_niebo.html#ixzz3Dt5UW5Nd

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy odpowiedz na pytania:

- a. Do jakiego typu wulkanów według aktywności zaliczany był Bárðarbunga?
- b. Wymień 4 produkty wybuchu wulkanu:.....
- c) Podaj dwa skutki w środowisku geograficznym spowodowane procesami wulkanicznymi.

Zadanie 14.(4 p.)

- a. Na mapie na str. 2 zaznacz wulkan Bárðarbunga symbolem ▲
- b. Opisz zależność pomiędzy rozmieszczeniem wulkanów na świecie a budową płytową Ziemi
- c. Na schemacie przedstawiającym budowę wulkanu rozpoznaj elementy wskazane numerami:
1..... 4.....
2..... 5.....
3.....

Źródło: <http://www.rysunki.pzn.org.pl/z6geog-3.html>

Zadanie 15. (3 p.)

Wpisz w kolumny tabeli po cztery przykłady odpowiednich procesów rzeźbotwórczych.

Procesy endogeniczne	Procesy egzogeniczne

Zadanie 16. (2 p.)

Podaj różnice między znaczeniem następujących terminów:

Magma a lava	
Hipocentrum a epicentrum	

Zadanie 17. (3 p.)

Spośród podanych poniżej pasm górskich dobierz odpowiednio te, które powstały w czasie wskazanych orogenez.

Orogeneza kaledońska	Orogeneza hercyńska	Orogeneza alpejska

Pasma górskie: Karpaty, Grampiany, Wogezy, Skandynawskie, Atlas, Andy, Ural

Zadanie 18. (4 p.)

Oceń prawdziwość podanych poniżej zdań i oznacz je literą P jeśli są prawdziwe lub literą F jeśli są fałszywe.

a.	Serir to pustynia zwirowa pokryta grubszymi produktami wietrzenia skał.	
b.	Obowiązującym obecnie w Polsce kalendarzem jest kalendarz juliański.	
c.	W Polsce możemy oglądać lodowce, są to relikty tych sprzed 10-12 tys. lat temu.	
d.	Baseny oceaniczne to fragmenty dna, leżące na głębokości od 4 do 6 tys. m ppm.	
e.	Lodowiec alpejski to inna nazwa lodowca norweskiego.	
f.	Prądy morskie nie wywierają żadnego wpływu na klimat lądów, które opływają.	
g.	W głąb lądu roczna amplituda temperatury powietrza maleje.	

Zadanie 19. (3 p.)

Przyporządkuj pojęcia do odpowiedniego opisu.

1-obszar bezodpływowy, 2-dorzecze, 3-bagno, 4-zlewisko, 5-system rzeczny

- A. Obszar, z którego rzeka zbiera wody powierzchniowe
 - B. Obszary, z których wody nie spływają do mórz i oceanów
 - C. Obszar, z którego wody rzek spływają do jednego morza lub oceanu
 - D. Obszar, na którym grunt jest stale i silnie przesiąknięty wodą
- A..... B..... C..... D.....

Zadanie 20. (4 p.)

Przyporządkuj wiatrom ich cechy. Wybierz je spośród podanych poniżej tabeli.

Pasat	
Monsun	
Bryza nocna (lądowa)	
Fen	

zmiennność: *stały / okresowy / dobowy / nieregularny*

temperatura: *ciepły / zimny*

wilgotność: *suchy / przynosi opady*

Zadanie 21. (3 p.)

Do niektórych z podanych poniżej formacji roślinnych świata dopisano rośliny, które w niej nie występują. Skreśl nazwy 5 roślin, które we wskazanych formacjach nie występują.

- Lasy zrzucające liście na zimę: dąb korkowy, klon, buk.
- Stepy: piołun, ostnica, trawy.
- Makia: lawenda, pinia, pistacja.
- Roślinność pustynna: kaktusy, aloes, mirt.
- Sawanna: baobab, akacja, fikusy.
- Wiecznie zielone lasy równikowe: liany, hebanowce, agawy.

Zadanie 22. (3 p.)

Rozpoznaj krainy/obiekty geograficzne i wpisz ich nazwę w wykropkowane miejsce tekstu oraz odpowiednią cyfrę (od 1 do 4) na mapie na stronie 2.

- Półwysep położony między Morzem Czerwonym, Morzem Arabskim i Zatoką Perską; przeważającą część obszaru zajmują piaszczyste i kamieniste pustynie oraz półpustynie.

.....

- Najdłuższy łańcuch górski na Ziemi, którego najwyższym szczytem jest Aconcagua; ciągnie się wzdłuż Oceanu Spokojnego; u jego podnóża przepływa zimny prąd morski.

.....

- Tren nizinny, przez który przepływa m.in. rzeka Hunag He; ważną rolę w klimacie odgrywają wiatry monsunowe, występują tu urodzajne gleby, które stały się podstawą intensywnego rozwoju rolnictwa na tym obszarze.

.....

- Kotlina położona w równikowych szerokościach geograficznych; znaczną jej część zajmują wilgotne lasy równikowe; występuje tu gęsta sieć rzeczna, z główną rzeką Kongo.

.....

Brudnopis